

עומקא דפרשה

במה ללומדי התורה

בס"ד, פרשת שופטים תשס"ח

נושא הפרשה:
בל תשחית

...לא תשחית את עצה... כ, יט

מודיעין עילית

הפלה 71

הרב יואל טויב

בל תשחית במקום תועלת

יש לדון אם יש איסור בל תשחית במקום תועלת. ולכאורה נחלקו בזה הראשונים וכמו שיבואר. הנה בתוס' (ב"ב כו. ד"ה אנא) מבואר דעץ המזיק לאחרים אינו דוחה איסור ב"ת. ומבואר דס"ל דאף במקום תועלת לא הותר איסור בל תשחית. [ובקו"ש (אות צד) ביאר ד' התוס' משום שההיזק פחות משיוי העץ וכמש"כ תוס', לכן הו"ל לאו דמזיק כנגד לאו דב"ת שוא"ת. וקצת נראה דלתוס' הנ"ל היזק גדול שווה יותר מן העץ שרי, ורק היזק קטן ומניעת איסור מזיק דאינו רווח גשמי אינו מתיר, ולפ"ז אף תוס' מתיר כל תועלת. אך אפשר לדחות ואכמ"ל]. אך הרמב"ן והרא"ש פליגי, דכיון דהו"ל מזיק וחיוב לקוץ אין זה ב"ת, ומבואר במקום תועלת אין ב"ת. והיה אפשר לדחות, דכוונתם דכיון דע"פ דין חיוב לקוץ לא נאמר לאו דב"ת כיון דאינו בר קיום. אבל הרמב"ם (מלכים פ"ו ה"ח) כ' כהרא"ש והרמב"ן, וביאר הטעם דמותר משום דאי"ז דרך השחתה. ואפשר דכוונתו דכיון דהגדרת פעולתו סילוק מזיק אינו נחשב פעולת השחתה, אבל בחינוך (מצוה שלא) כתב ג"כ כרמב"ם, והוסיף דמשום דיש כאן תועלת אין זה ב"ת, ומשמע דכל שיש בו תועלת אינו בכלל ב"ת.

ועיין בע"ז (יא) דמבואר דעוקרים פרסות סוסי מלך שמת, ובתוד"ה עוקרים כ' דאין בו משום בל תשחית דאין זה דרך השחתה וכמו תכריכים של מאה מנה. ובתוס' ב"מ (לב: ד"ה מדברי) כ' דכבוד מלך דוחה איסור ב"ת. ולכאוף פליגי אם יש איסור בל תשחית במקום תועלת, והתוס' בע"ז אזלי כשיטתם בב"ב הנ"ל. ועי' ברא"ש (פ' החובל, הובא בט"ז יו"ד קט"ז סק"ו) שכ' דמותר לעקור עץ לצורך מקומו, ומזה התיר הט"ז (שם) לצורך בנין. ולכאורה תלוי בפלוגתא הנ"ל. [ועי' בשמים ראש שלד, חו"י קצה, שו"ת בית יעקב קמ, שו"ת בית יצחק יו"ד קמב ב, משיב דבר ח"ב נו, שדנו בדבריו].

ויש להעיר במח' זו מכמה מקומות בש"ס, דהנה בב"ק (צא:) מבואר דאם הוא מעולה בדמים לקורות מותר לקוצצו, ומשמע דב"ת במקום תועלת שרי. אך י"ל בפשיטות דבזה כו"ע מודו, משום דזה אחד מתשמישי העץ, וכ"כ במשיב דבר. וניחא לפ"ז ג"כ מה שמבואר בברכות (לא). דמותר לשבור כוס בשמחה [ובתוס' שם כתבו דזהו המקור לשבירת כוס בחופה], וכן מה שמבואר בשבת (קה). דמותר לשבור כלי למירמא אימתא אינשי ביתיה, וכן בשבת (קכט). דמותר לשרוף כלי להתחמם אחר הקצה, דבכל אלו משתמש בחפץ באופן יותר חשוב מהרגיל, ואי"ז דרך השחתה.

אך צ"ע לפ"ז בקידושין (לב). דאסור לקרוע בגד כדי לנסות את בנו אם יכעס, ולמה לא נתיר דזהו ג"כ שימוש בבגד. וי"ל דאין זה דרך בני"א, ומיחוס אצל בני אדם כנזק גדול מן התועלת דחשיב ב"ת. ולכאוף צ"ע על תוס' בב"מ הנ"ל דעוקרים על המלכים חשיב דרך השחתה, ומדוע לא אמרינן דזה שימוש לכבוד המלך. וי"ל דאין זה שימוש הנפעל מן החפץ, אלא דעצם ההשחתה היא התועלת, וזה נחשב פעולת השחתה. ולכאוף דין קריעה על המת תוכיח, שבזה פשוט דאין זה ב"ת, דשם הקריעה

הע"ז 71

הרב יגאל שניידר

השחתת דבר שאין בו הנאה

כתב הרמב"ם בסה"מ מצוה נ"ז היא שהזהירנו מהשחית האילנות כשנצור על עיר להצר לאנשיה ולהכאיב לבבם והוא אמרו יתעלה לא תשחית את עצה כי ממנו תאכל ואותו לא תכרות. וכן כל הפסד נכנס תחת לאו זה כגון מי שישרוף בגד לריק או ישבר כלי לריק ג"כ הנה עובר משום ב"ת ולוקה. ויש לחקור מהו הגדר של איסור בל תשחית, אם הוא קלקול בעצם, דכל שמקלקל ומשחית דחלק מהבריאה הרי"ז איסור. או דענינו הוא הפסד ההנאה והתועלת היוצאת ממנו. ונפק"מ בדבר שאין בו הנאה לשום אדם אם מותר להשחיתו שלא לצורך, [כגון לקטוף עלה בודד].

ובל' הרמב"ם ש"כ' [וכן כל הפסד נכנס תחת לאו זה] משמע דגדר ההשחתה הוא "הפסד" והיינו שמחמת איבודו נוצר חסרון כל שהוא. וכ"מ בחינוך ש"כ' בשורש המצוה ללמד נפשנו לאהוב הטוב והתועלת ולהידיבק בו. משמע דהאיסור רק בדבר שיש בו תועלת. וכך פסק הנוב"י (תנינא יו"ד סימן י) שנשאל אם מותר לעסוק בציד חיות, והשיב דמשום צעב"ח אין איסור, ומשום בל תשחית נמי ליכא שהרי נהנה בעור וגם אינו דרך השחתה "ועוד דעיקר איסור בל תשחית היינו שלא ישחית דבר שיוכל אדם ליהנות ממנו אבל דבר שאין הפסד לשום אדם ל"ש בל"ת". עכ"ד, הרי דגדר האיסור אינו כל קלקול והשחתה אלא דוקא באופן שיש בזה הפסד הנאה במציאות.

אכן נראה דאינו מוסכם לכו"ע, דהנה עץ סרק מותר לקוצצו דמפורש בקרא "רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא אותו תשחית וכרת..." וכל' הרמב"ם (פ"ו מהל' מלכים ה"ט) כל אילן סרק מותר לקוץ אותו ואפילו אינו צריך לו.

ומצינו שדנו בזה אם מותר ללקוצצו בלא שום צורך כפשטות לשון הרמב"ם, או דעכ"פ ההיתר הוא רק לצורך מסויים אבל בלא זה אכתי חשיב השחתה. ונחלקו בזה המהר"י בסאן והחקרי לב, דדעת המהר"י בסאן (סי' קא) דאיה"נ דמותר לקוצצו בלא שום צורך. אך החקרי לב (מהדו"ב יו"ד סי' יא) הביאו ונחלק עליו דאסור לקוצצו לחינם דלא גרע משאר דברים שיש בהם ב"ת עכ"פ מדרבנן. ומ"ש הרמב"ם אפי' א"צ לו היינו שא"צ לו לקורה אך מ"מ קוצצו לצורך הסקה וכדו'. [וקצת ראייה לשי' מהא דהיתר הקציצה בעצי סרק נא' לצורך בניית המצור כמפ' בקרא]. ויתכן דתליא בהנ"ל דהמהר"י בסאן באמת אזיל בשי' הנ"ל דאיסור ההשחתה הוא רק בדבר שיש בו הנאה, וממילא דגדר האיסור דב"ת הוא הפסד הנאה, וממילא בעץ סרק שאין בו הנאה אין סיבה לאסור. אך החקרי לב ס"ל דעיקר האיסור הוא מצד עצם הקלקול, וזה שייך אף באילנות סרק דסו"ס איכא קלקול, ומה דאין מהם הנאה אינו סיבה להתיר, אלא ההיתר הוא דוקא כשקוצץ לצורך.

[ויתכן דתליא בזה גם גדר ההיתר למצוה אם הוא דחייה או היתר דאי ב"ת הוא "קלקול" י"ל דבמקום מצוה חשיב תיקון].

איבוד מאכלים

כתב הרמב"ם (פ"ז מהלכות מלכים הלכה ח-י) אין קוצצין אילני מאכל שחוץ למדינה ואין מונעין מהם אמת המים כדי שייבשו, שנאמר לא תשחית את עצה, וכל הקוצץ לוקה... ולא האילנות בלבד, אלא כל המשבר כלים, וקורע בגדים, והורס בנין, וסותם מעין, ומאבד מאכלות דרך השחתה, עובר בלא תשחית, ואינו לוקה אלא מכת מרדות מדבריהם, עכ"ל. וזהו מקור הדין שיש איסור של בל תשחית על איבוד מאכלים. ודנו הפוסקים אם איסור זה הוא איסור תורה או איסור דרבנן. [יעוין במשנה למלך שם, ובמנחת חינוך מצוה תקכט].

והחינוך (תקכט) ביאר את שורש המצוה שהוא כדי ללמד נפשנו לאהוב הטוב והתועלת ולהדבק בו, ומתוך כך תדבק בנו הטובה ונרחיק מכל דבר רע ומכל דבר השחתה. והוסיף שם שזהו דרך החסידים ואנשי מעשה אוהבים שלום ושמחים בטוב הבריות ומקרבים אותן לתורה, ולא יאבדו אפילו גרגר של חרדל בעולם, ויצר עליהם בכל אבדון והשחתה שיראו, ואם יוכלו להציל יצילו כל דבר מהשחית בכל כחם, ולא כן הרשעים אחיהם של מזיקין שמחים בהשחתת עולם והמה משחיתים, עכ"ל.

מבואר בדבריו, שמדת חסידות, שלא לאבד אפילו כל שהו. אכן זוהי רק מדת חסידות, ומעיקר הדין, האיסור הוא רק בשיעור של שוה פרוטה, וכדמשמע בשערי תשובה לרבינו יונה (שער ג אות פב). עוד יעוין באגרות משה (יו"ד ח"א סימן לו) שכתב שגם במקום שרוב גדול של הביצים הם מספנא דארעא, ומעיקר הדין אם נמצא שם בביצה דם, מותר להשליך את הדם ולאכול את שאר הביצה, מכל מקום מכיון שבזמן הזה אין הפסד של ביצה נחשב להפסד לכל אדם, נכון להחמיר בזה, מכיון שיש מיעוט של ביצים הבאים מזכר, יעו"ש. מבואר שהגדר והשיעור של בל תשחית נמדד לפי המקום והזמן, ובמקום שבעיני אנשים לא נחשב הדבר להפסד, אין איסור של בל תשחית.

מלבד האיסור של בל תשחית שיש בכל הדברים, באיבוד אוכלין, יש איסור נוסף, כאשר מאבד את האוכל בדרך ביזיון, והוא איסור של ביזוי אוכלין, וכמו שמבואר במס' תענית (כ:). וכמו כן באוכלין השיעור של בל תשחית הוא בכזית, כמבואר בברכות (נב:). שמותר לאבד פירורין שאין בהם כזית. אלא שאין לאבד פירורים אלו בדרך ביזיון גדול, כגון לדרוך עליהם, וכמבואר בשו"ע סימן קפ"ד, ובמ"ב שם.

דנו האחרונים בשיירי מזון הראויין לאכילה, שאין עתידים לאוכלם, אם מותר להשליכם לאשפה, דעת הרבה אחרונים שמותר לעוטפם בנייר או שקית וכך להשליכם, כדי שלא לאבדם בדרך ביזיון, וכמו שנוהגים לאבד תרומה בזמן הזה. וכמו שהביא בספר עץ השדה עמ' רט.

עוד כתבו האחרונים דלא שייך איסור השחתה, אלא בעושה מעשה השחתה בידיים, אבל לא בשב ואל תעשה, דהיינו שאינו אוכל, ועל ידי זה גורם שיתעפשו המאכלים מעצמן, ליכא איסורא. [כן מבואר בחזו"א על הרמב"ם פ"ז ממלכים, ובמנחת יצחק ח"ג סימן מה אות ב, ובעוד אחרונים]. ועל פי יסוד זה מובא בשם הגרש"ז אויערבך זצ"ל שאם אדם רוצה להחמיר על עצמו ולא לאכיל

בל תשחית בממון הפקר

שאלה: יש לדון בחפץ של הפקר, וועדיין ראוי לשימוש, האם מותר להשחיתו הואיל ואינו מזיק לאדם מסוים, או שמא מ"מ כיון שמקלקל עובר באיסור בל תשחית.

תשובה: מסברא לא היה נראה לחלק בלאו דבל תשחית בין ממון הפקר לממון ורכוש פרטי, וכי גזל הוא שנאמר דבהפקר שרי. ואולם יתכן להביא מקור לחלק בזה. דהנה במתני' (מדות פ"א מ"ב) לגבי כהן או לוי הישן על משמרתו בהר הבית, תנן ורשות היה לו לשרוף את כסותו. וביאר הרא"ש (במס' תמיד) דאין כאן איסור בל תשחית משום דהפקר בי"ד הפקר. ומשמע מדבריו דס"ל דבממון הפקר אין איסור בל תשחית.

ואכן הדבר אברהם (ח"א סי' ט"ז בהגהה) תמה בד' הרא"ש מה"ת דבממון הפקר ליכא ב"ת, ומה"ט כתב דנ"ל דט"ס וצ"ל דהקושיה היתה משום לאו דבל תגזול, וע"ז שפיר מהני הפקר בי"ד. אמנם לפי הגירסא שלפנינו לכאוי מוכח מדברי הרא"ש דבחפץ של הפקר ליכא משום בל תשחית.

וכ"כ המהר"י אסאד (יהודה יעלה י"ד סי' קסד). והוכיח מהגמ' בע"ז (ל:). דמשמע דהאיסור לסכן בהמה ומשום ב"ת כדרש"י שם, הוא רק בשיש לה בעלים, ונקט כן להלכה בדעת רש"י והרא"ש דליכא ב"ת בהפקר.

מאידך, מצינו כמה ראיות דאף בהפקר שייך איסור ב"ת, כפי שהוכיח בהר צבי (תמיד כ"ח:). א. מסוגיא בחולין (ז). דאמרינן "עקרנא להו איכא בל תשחית" ומדלא אמרינן שיפקיר מקודם, מוכח דאף בהפקר שייך בל תשחית. וועי"ש מ"ש לבאר דברי הרא"ש באופן מחודש דליכא ראייה לנ"ד. ב. בסוגיא ב"ב (כ"ו). אמר ליה אנא לא קייצנא, ותקשי הא יפקיר מקודם ומוכח כנ"ל. ג. עוד הביא שם מספר משכנות יעקב בשם הגאון האדר"ת ז"ל שהוכיח מקו' התוס' ברכות (ל"ו: ד"ה אין קוצצין) דאף בשביעית איכא איסור ב"ת, ואע"פ דהוי הפקר ווכע"ז הוכיח הצפנת פענח (ב"ק צא:). ממכות כב. דאיירי שם בשביעית. ד. עוד נראה להוכיח עד"ז מקדושין (ל"ב). דפריך היכי קרע הבגדים כדי לנסות בנו בכבוד אב והא קעבר משום בל תשחית, ומשני דקרע להו בתפר, ולכאוי אמאי לא משני דאיירי באופן שהפקירו קודם לכן. וועי"ע שו"ת בית דוד (לייטער) סי' י' דחילק בין מוצא ממון הפקר לבין שהוא עצמו מפקיר דאז ליכא היתרא דאל"כ לא משכח"ל איסור זה. ובשו"ע הגר"ז (הל' שמירת גו"נ יד) כתב מסברא, דהא איסור התורה בעצי הנכרים שנלחמים עמהם ולא עדיף מהפקר.

ועי' בנוב"ת (יו"ד סי' י' ד"ה ואמנם) דנראה שנסתפק בדין זה שכי' "ואולי אפילו בדבר של הפקר שייך זה".

ויש לדון אם חלוק הפקר שאין בו שום תועלת לבני"א וכמו חיות היער שדן בהם הנוב"י שם, מהפקר העומד לשימוש בני"א וכגון אילן פירות הגדל במדבר, דדלמא בזה כויע מודו דאיכא בל תשחית.

המשך איבוד מאכלים

ולגבי מי שנשאר לו חמץ בעין בכמות ניכרת, והוא רוצה לאבדו, כי לא רוצה לסמוך על מכירת חמץ, כתבו הפוסקים דאין בזה חשש של בל תשחית. משום שאיסור זה הותר מכללו במקום תועלת או הלכה, ולכן כלפי מי שמחמיר בזה אין חשש בל תשחית, ועוד שאין מצוה למכור חמץ, אלא להשבית חמץ, ומי שמקיים את המצוה כעיקרה, ודאי שלא עובר על בל

"גם מתרפה במלאכתו אה הוא לבעל משחית" [משלי יח,ט]. בא להוכיח העצל המתרפה במלאכתו שלא יאמר כי אין עונש רק במתרפה במלאכת אחרים, אך אם מתרפה במלאכת עצמו לא יהיה בי חטא, ואמר ע"ז "אה הוא לבעל משחית", כי יחשב המשחית ממון עצמו חוטא, וכן כתיב "ולא תשחית את עצה", ומבואר הענין הזה בדבריהם ז"ל. והנה המתרפה במלאכתו ומפסיד הריחה ומאבד טובה הרבה "אה הוא לבעל משחית", כי יחשוב בלבבו כמשחית ממון עצמו.

רבינו יונה על משלי

[אתה כוננת מישרים משפט וצדקה ביעקב אתה עשית" תהלים צט] ד"א... אתה רצית שיתכונן ויתקיים כל ישר וכל דבר שהוא מתוקן ומוכן לתועלת הבריות שלא ישחת ויפסד אלא ישאר ליהנות בני אדם הה"ד כי תצור אל עיר וגו' לא תשחית את עצה וגו', ודרוש כל פרשת המצור והלכות איסור כל תשחית, וזהו משפט שיש עמו צדקה לישראל כשיקיימו הדברים הצריכין לבריות ויהנו מהם בני אדם ואין לך צדקה גדולה מזו.

תורת המנחה פר' שופטים

...דע כי אין רע יורד מלמעלה, והרע הוא בשביל הטוב, והארכתו בענין זה במקום אחר. ובכללות הרע מתגבר הטוב. ודבר שיש בו טוב צריך לראות בקיומו, וזהו לא תשחית את עצה. וכן בכל דבר מוזהרין על כל תשחית, כי לכל דבר יש שורש למעלה, דומם וצומח וחי ומדבר. ואסור לעקור הצומח אלא לצורך, כגון לעקור צומח לצורך מזון בעל חי, שאז מעליהו ממדריגת הצמיחה למדריגת בעל חי. וכן שחיטת בעל חי לצורך מאכל האדם, ואז מעליהו ממדריגת חי למדריגת חי מדבר, וזהו לחוב על מנת לזכות. ושנינו בברייתא של רבי אליעזר הגדול, כשכורתין אילן עושה פרי בארץ ישראל, נשמע קולו מסוף עולם ועד סופו.

ש"ס פר' שופטים עמוד השלום

טעם האיסור

בספרי שופטים אי' "חס המקום על פירות האילן". ובחינוך תקכט כ' ללמד נפשנו לאהוב הטוב והתועלת ולהיבדק בו, ולכאוף הן ב' דרכים אם מצד קלקול החפץ, או מצד תיקון מדות האדם. ועי' באלשיך שהוא משום הכרת הטוב, כבור ששתית ממנו מים וכו'. ובכתב והקבלה פי' משום שתכלית העץ להחיות האדם ואין ראוי שישימש להפך מבריאתו.

השחתת אילנות

עיקר האיסור - אילן מאכל כדכתיב בקרא. וכמבואר בב"ק צא: ועץ סרק מותר לקצוץ [עי' בשער העיון פלוג' המהר"י בסאן וחק"ל] ולגבי ענפים של אילן מאכל, נחלקו הפוס', דעת המהר"י באסאן (קא) דגם בענפים עובר בלאו, והחקרי לב הביא חר"י (קצה) ומל"מ איסור"מ ז, ג דאין איסור בענפים [אכן בחר"י שם לא מוכח דליכא שום איסור רק עדיף לקצוץ הענפים מאשר את האילן, וצ"ע].

השחתת שאר דברים

מציינו בגמ' בל"מ דשייך ב"ת בשאר דברים: כלים - שבת קכט. בגדים - קידושין לב. מאכל - שבת קמ: ועי' שו"ע הגר"ז (חר"מ) הל' שמירת גוף ונפש "כל כיו"ב המקלקל דבר שראוי ליהנות בו בנ"א.

אכן נחלקו הראשונים אם השחתת שאר דברים הוא ג"כ איסור תורה: דעת הרמב"ם דהלאו רק באילנות מאכל, ושאר דברים מדרבנן [ולוקה מכת מדרות] - פ"ו ה"י [וצ"ע ממ"ש בסה"מ ל"ת נז]. ונר' לה"ר ממכות כב. על החורש תלם וחיוב עליו וכו' והק' ליחשוב קוצץ אילנות טובות, ולמה לא אוקמה שחורש במקום שהוא קלקול. אכן אף בדעת הרמב"ם יש שכ' דלעולם הכל אסור מה"ת אלא דהמלקות הם רק על מה שמפורש בתורה, עי' שד"ח מער' ב פאה"ש מז.

אך דעת רוב הראשונים דשאר דברים בכלל הלאו ואסור מה"ת, כ"כ הסמ"ג (לאוין רכט), סמ"ק (קעה), ר"יו (נל"א), יראים (שפב), וכן מוכח מקו' הרא"ש בתמיד לגבי שריפת כסות כהן הישן. וכן משמע מרש"י מנחות פא. סד"ה ומשני גבי שריפת חלות תודה דעבר בב"ת. וכ"מ בתוס' ב"מ לב: ד"ה מדברי עי"ש. ועי' מנ"ח תקכט.

נזיקין

כ' הלבוש בחו"מ שעח דיסוד איסור מזיק מדאסרה תורה כל תשחית בשלו ק"ו בשל חברו. [ובתפארת יעקב כ' דמזיק ששילם לא עבר בב"ת] ועי' קר"ש ב"ב כו. דחלוק ב"ת ממזיק וחמור מיניה.

פיזור ממון ובזבז

יש להס' אם כשמשלם מחיר גבוה יותר או כשקונה שלא לצורך, אם עובר בב"ת. וז"ל השע"ת שי"ג אות פב - וכן הוזהרנו בזה שלא לפזר ממון לריק אפילו שוה פרוטה. אכן יתכן דפיזור ממון היינו איבודו לריק, [וכל' שו"ע הגר"ז "הזורק מעות לאיבוד"]. אבל כשמשלם יותר אף שמצידו מפסיד ממון אך אינה השחתה כיון שמגיע לידי אחר [וכ"כ בשם הגריש"א בעץ השדה ס"ז הע' כד]. וא"כ בכל תשלום ונתינה לאחר לא שייך ב"ת, וש בס"י ז' הע' לג הביא מה שנס' הגרא"ד אורבאך בבזבז חשמל ונוטה שאין בזה איסור ב"ת משום שהחשמל עצמו אינו דבר שכלה או נשחת ע"י השימוש, ומצד התשלום הרי הממון אינו הולך לאיבוד ולא גרע ממתנה, עי"ש. אך צ"ע משבת קמ: דהאוכל פת חיטים במקום פת שעורים עובר בב"ת, ואף למאי דדחו שם הוא משום דב"ת דגופא עדיף, אבל באופן דליכא ב"ת דגופא, משמע דעבר בב"ת ואע"פ דגופו נהנה ולא הושחת המאכל לריק.

ובפלא יועץ (ערך סיפוק) כ' דבהוצאה יתירה עובר בב"ת ולכן יצמצם במאכל ומשתה, וכ"כ בערך מותרות, עי"ש. ועי' ערוה"ש חר"מ תכז יא.

בל תשחית בזמן

באופן שהזהירות מב"ת גורמת טרחה ואבוד זמן יקר [כגון באולמות לשמחות] כ' בשו"ת התעוררות תשובה חר"מ לה דלכאוף מותר כיון דיש כאן השחתת זמן [וכמו אילן מאכל שצריך למקומו]. אך דחה דאינה השחתת זמן שהרי עוסק בדבר מצוה. אך בחיי אדם (יא, לב) מבואר דאין בזה ב"ת שכ' לגבי החלפת ציציות שאם קשה בעיניו הטירחה להתיר את הישנים, מותר לנתקן ואין בזה ב"ת. [וכן הביא בעץ השדה סי' יא הע' א בשם הגריש"א שמותר לזרוק כשהוצאת הטיפול בשאריות יתירה על שוויים].

המשך מעמ' 1 השחת דבר שאין בו צורך

והנה תנן במס' מדות (פ"א מ"ב) איש הר הבית היה מחזור על כל משמר ומשמר ואבוקות דלוקים לפניו וכל משמר שאינו עומד אומר לו איש הר הבית שלום עליך ניכר שהוא ישן חובטו במקלו ורשות היה לו לשרוף את כסותו. וכ' הרא"ש שם דאין כאן משום בל"ת דהפקר בי"ד הפקר, עכ"ל. ולפי הש"י הנ"ל דגדר האיסור בכל דבר שיש בו הנאה לכאן מאי מהני דהוי הפקר, הא סו"ס יש בו הנאה דיש לאחרים שימוש בו והיאך התירו להשחית את כסותו.

ונוכל לומר כמ"ש בתפארת ישראל (י"ט) דאין כאן משום בל"ת כמקצוע על מתו יותר מדי דכל שהוא קנסא הו"ל כלצורך אדם דאין בו משום בל"ת, והיינו דכאשר עושה לחינוך הכהן מותר. וא"כ לשי' דהגדר מצד הפסד ההנאה ליכא לתי' הרא"ש אלא ההיתר משום צורך.

אכן נראה לומר דאף הרא"ש הכי קאמר, דאין הכוונה דהבגד נעשה הפקר ואז מותרת ההשחתה, אלא ר"ל דהפקר בי"ד הפקר ומחמת כח זה אפשר לפגוע בממונו כדי לחנכו [כמ"ש התפא"י] וממילא דליכא כאן בל תשחית כיון שהוא לצורך.

המשך מעמ' 1 בל תשחית לתועלת

עוד יש להעיר מחולין (ז): בפרידות דרבי, דאסר רפב"י להרגם, אף דחשיב מזיק משום בל תשחית. וי"ל דלא הוי מזיק גמור, אלא ממידת חסידות דרפב"י אסר, וכ"כ בחו"י שם.

עוד יש להעיר מתמיד (כט). דמותר לכרות עצי תאנה לצורך המערכה. ובבאר שבע [והובא במל"מ איס"ב פ"ז ה"ג] כתב דהו"ל מצוה רבה, והיינו לכאורה כסברת תוס' בב"מ דהתיר משום כבוד מלך, וכעי"ז כתב במשיב דבר בדעת הראשונים שהתירו סילוק מזיק. ונראה דגם הבאר שבע אינו מתיר מניעת איסור כמצוה בקו"ע. ובבית יצחק הביא מפנים יפות עה"ת, וכן ביאר בבאר שבע, דמצוה רבה הוי כמו מעולה בדמים לקורות. ולכאורה לפי דבריו אין צריך מצוה רבה,

חברותא לזמן אלול

ה כ ת ו ב ת :

91 41 21 7
קובעי עיתים

השאר הודעתך ונחזור אליך!

דרושים מתנדבים
ללימוד עם מתחילים,
כל מי שיש בידו
לתרום מזמנו וכוחותיו
מתבקש להתקשר עמנו.

לניסן לזמן אלול ופוסקים באורה לזמן אלול לניסן

לניסן לזמן אלול ופוסקים באורה לזמן אלול לניסן

נושאי הגליונות הבאים בס"ד:

- פרשת כי תצא – מעקה
- פרשת כי תבא – והלכת בלרכיב
- פרשת נצבים – תקופה
- פרשת וילך – הקהל

**ד"ת למדורים השונים יתקבלו בשמחה,
[גם הערות קצרות]**

נא למסור [עדיף ע"ג דיסק] בצירוף שם וטלפון,
בתיבת "עומקא דפרשה"
שמימין הכניסה לאוצה"ס בית יוסף.
[עד שבועיים לפני תאריך הגליון]